

"אי שם, מעבר לנכון ולא נכון
ישנו שדה רחב ידיים ללא גבול.
אפגוש אותך שם".

ג'לאל אל-דין אל-רומי

"خارج مضمار كل الأفكار
كل مفاهيم الخير والشر،
الفضيلة والخطيئة
هناك مرج واسع بلا نهاية.
سألقاك هناك"
جلال الدين الرومي

מוזיאון לכולם:

5 צעדים לקידום מוזיאונים שוויוניים,
נגישים ומקדמי חברה משותפת

נייר סקירה זה מסכם את פעילותה של עמותת סיכוי-אופוק בשנים 2020-2024 לקידום הנגשה ושוויון במוזיאונים בישראל עבור החברה הערבית. לאורך שנות הפעילות התברר כי כאשר מוזיאונים מקבלים ליווי מקצועי, כלים ושותפים לדרך- ניתן לייצר שינוי משמעותי ובעל ערך. עם זאת, כדי שהשינוי יהיה יציב וארוך טווח, הוא צריך להיות חלק ממדיניות ארגונית סדורה ולא להישען על יוזמות נקודתיות.

על בסיס הניסיון שנצבר, אנו מציעות
חמישה צעדים מרכזיים לקידום
מוזיאון שוויוני ונגיש יותר לחברה
הערבית - ולצדם חמש טעויות
שכדאי להימנע מהן.

sikkuy-aufoq.org.il

facebook.com/sikkuy-aufoq

twitter.com/sikkuy-aufoq

instagram.com/sikkuy_aufiq

office@sikkuy-aufoq.org.il

לפרטים נוספים:

עמותת סיכוי - אופוק

office@sikkuy-aufoq.org.il

דרך אלנבי 77, ת.ד. 99650, חיפה 31996

טל': 04-8523188, פקס: 04-8523065

לשוויון ושוויון ער. للمساواة والشمولية
Sikkuy-Aufoq For a Shared and Equal Society R.A.

5 דברים שכדאי לעשות

1. להפוך את ההנגשה בערבית למדיניות קבועה

הנגשה שפתית ותרבותית אינה פרויקט חד-פעמי אלא חלק בלתי נפרד מההתנהלות השוטפת והקבועה של המוזיאון - בשילוט, באתרי האינטרנט, בפרסומים, בתערוכות, ובתוכניות החינוכיות ובשירות לקהל. כדי להבטיח רציפות, חשוב לקבוע יעדים ברורים, להקצות משאבים ולשלב את ההנגשה בתהליך העבודה ובתכנון השנתי של המוזיאון.

2. לשלב אנשי ונשות צוות ערבים במוקדי קבלת החלטות

ייצוג מקצועי של עובדים ועובדות מהחברה הערבית בתפקידי מפתח וכן במוקדי קבלת החלטות מחזק את היכולת של המוזיאון להנגיש לקהלים מגוונים, לבנות אמון ולפתח תכנים רלוונטיים, משמעותיים ומדויקים יותר. המגוון האנושי של המוזיאון הוא מקור לעושר מקצועי ויצירתי. הוא פותח הזדמנות, מרחיב את נקודות המבט, מכניס ידע, סיפורים, יצירות וקולות חדשים. כך ניתן לפתוח אפשרויות לפרשנות חדשה וליצור מרחב תרבותי הפונה לקהלים רחבים ומגוונים יותר.

3. להיערך מראש למצבי מתח ומשבר ולהכשיר את כלל הצוות

מוזיאונים נדרשים להתמודד גם עם תקופות של מתח חברתי ופוליטי, שבהן עלולים להתעורר מתחים בין חברי וחברות צוות, גילויי גזענות או התנהגויות ופניות פוגעניות מצד מבקרים. הן בשגרה והן בעתות חירום ומשבר. לכן חשוב לגבש מראש מדיניות ונהלים ברורים ולהכשיר את כלל הצוות, ולא רק עובדים ועובדות שעובדים ישירות עם הקהל הערבי, בנושאים כגון מגוון תרבותי, תקשורת בין-תרבותית, מודעות להטיות והתמודדות עם מצבי מתח וגזענות. חשוב שההיערכות וההכשרות יתקיימו בשגרה, ולא רק בזמן קונפליקט או משבר. הכנה מראש מאפשרת לבנות שפה משותפת, אמון ודרכי פעולה מוסכמות, ולספק לצוות כלים מקצועיים להתמודדות יעילה ורגישה ברגעי מתח.

4. להרחיב את הייצוג של החברה הערבית בתוכן המוזיאלי

בחינת הייצוג של החברה הערבית צריכה להקיף את כלל העשייה המוזיאלית: בתערוכות, באוספים, בתוכניות החינוך, באירועים ובחומרים דיגיטליים. יש לשלב קולות, יצירה, ידע וסיפורים של החברה הערבית כחלק מהעשייה המוזיאלית כולה. כך המוזיאון יכול להרחיב את נקודות המבט המוצגות בו וליצור תוכן עשיר ורלוונטי יותר עבור כלל המבקרים.

5. לבנות שותפות מתמשכת עם החברה הערבית

הנגשה משמעותית אינה יכולה להתבסס על המוזיאון לבדו. חשוב לבנות שיתופי פעולה ארוכי טווח עם יוצרים, מוסדות חינוך, רשויות מקומיות, אנשי מקצוע וקהילות מהחברה הערבית.

5 דברים שכדאי להימנע מהם

1. אל תראו בהנגשה נטל תקציבי - ראו בה השקעה אסטרטגית

מוזיאון נגיש, מכיל ומגוון אינו רק ממלא חובה או נותן מענה לקהל מסוים. הוא מרחיב את מעגל המבקרים, מחזק את הקשר עם הקהילה ויוצר ערך מקצועי וחברתי. לכן חשוב לראות במשאבים המושקעים בהנגשה השקעה ארוכת טווח בפיתוח המוזיאון וביכולתו לפנות לקהלים מגוונים ובכך אף להרחיב את הקהל המגיע למוזיאון.

2. הנגשה היא אחריות מוסדית - ולא משימה "על הדרך" של העובד/ת הערבי/ה

הנגשה שפתית ותרבותית דורשת תשתית ארגונית ממוסדת ואינה יכולה להתבסס על התנדבות או על מוצאם של עובדים. תפקידי ייצור תוכן, תרגום, התאמה תרבותית וקשר עם הקהילה הם משימות מקצועיות לכל דבר; אל תטילו זאת על עובדים ערבים כתוספת לתפקידם המקורי.

3. הימנעו מלהתייחס אל החברה הערבית כקבוצה אחידה

החברה הערבית אינה קבוצה אחידה. היא מגוונת מבחינה חברתית, תרבותית, גאוגרפית וזהותית. ולצד צרכים משותפים קיימים גם הבדלים משמעותיים בין קהילות וקבוצות שונות. הימנעו מהנחות גורפות ובחנו התאמות לקהלים שונים. שתפו את הקהילות, הקשיבו לצרכים ופעלו בשיתוף עם אנשי מקצוע מהחברה הערבית.

4. אל תסתפקו בתרגום בלבד

תרגום של טקסטים ושילוט לערבית הוא צעד חשוב, אך הוא אינו הופך כשלעצמו את המוזיאון לנגיש או מכיל. הנגשה משמעותית כוללת גם התאמה תרבותית, יצירת התוכן, אופן קבלת הקהל, תוכניות החינוך, ייצוג בתערוכות ובאוספים, וכן יחסי המוזיאון עם הקהילה.

המבחן אינו רק אם התוכן קיים בערבית, אלא אם הוא ברור, רלוונטי ומאפשר לקהלים שונים להרגיש שהמוזיאון הוא גם עבורם.

5. אל תוותרו על הקשבה, משוב ולמידה

אל תניחו שהמהלך הצליח רק משום שהוספתם שילוט בערבית, תרגמתם אתר או קיימתם פעילות לקהל הערבי. חשוב לבדוק באופן שיטתי מי מגיע למוזיאון, מי אינו מגיע ולמה; לקבל משוב ממבקרים ומשותפים מהחברה הערבית; ולבחון את המידע שנאסף כדי לשפר את התוכן, השירות והפעילות לאורך זמן.